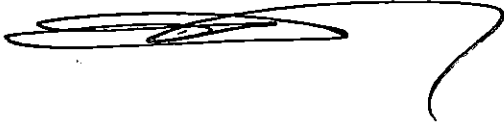

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Okulların tatil dönemlerinde çalışan ebeveynlerin karşı karşıya kaldığı çocuk bakımı sorunlarının, kamu ve özel çocuk bakım hizmetlerinin kapasite ve erişilebilirlik durumunun, özel okul ücretlerindeki artışların aile bütçeleri ve eğitim sistemi üzerindeki etkilerinin araştırılması; mevcut mevzuat ve uygulamadaki aksaklıkların tespit edilmesi; kamu kreşlerinin yaygınlaştırılması, tatil dönemlerinde bakım hizmetlerinin sürekliliğinin sağlanması, ücret destekleri, esnek çalışma modelleri ile vergi ve indirim mekanizmalarına ilişkin çözüm önerilerinin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci maddesi ile Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Selcan TAŞCI
Tekirdağ Milletvekili

Uğur POYRAZ
Antalya Milletvekili
İYİ Parti Grup Başkanvekili

GEREKÇE

Türkiye’de eğitim-öğretim yılının sona ermesiyle birlikte, özellikle yaz tatili döneminde çalışan anne ve babalar açısından çocuk bakımı sorunu ciddi boyutlara ulaşmaktadır. Okulların uzun süreli tatile girmesi, kamu kreşleri ve anaokullarının önemli bir bölümünün tatil dönemlerinde sınırlı hizmet vermesi veya kapanması, özel bakım hizmetlerinin ise yüksek maliyetler nedeniyle geniş kesimler için erişilemez hale gelmesi çalışan ebeveynler üzerinde ağır bir sosyal ve ekonomik yük oluşturmaktadır.

TÜİK verilerine göre istihdamda olan ve 15 yaş altı çocuk bakım sorumluluğu bulunan kişilerin yalnızca yüzde 14’ü kurumsal bakım hizmetinden yararlanırken, yüzde 83’ü herhangi bir profesyonel bakım hizmeti almamaktadır. Bu tablo, çocuk bakımının büyük ölçüde aile içinde ve kurumsal olmayan yöntemlerle karşılandığını göstermektedir. Kurumsal bakım hizmetlerine erişimde kapasite yetersizliği, çalışma saatlerinin ebeveynlerin ihtiyaçlarıyla uyumlu olmaması ve hizmet maliyetlerinin yüksekliği temel sorun alanlarıdır.

Tatil dönemlerinde çalışan ebeveynler çocuklarını çoğu zaman akrabalara emanet etmekte, yıllık izinlerini çocuk bakımı için kullanmakta ya da yeterli destek bulamadıkları durumlarda çocukların güvenli ve nitelikli bir bakım ortamından uzak kalması riskiyle karşı karşıya kalmaktadır. Bu durum özellikle kadınların istihdamda kalmasını güçleştirmekte, aile içi bakım yükünü artırmakta, iş-yaşam dengesini bozmakta ve çocukların eğitici, sosyal ve güvenli ortamlara erişimini sınırlandırmaktadır.

Özel yaz okulları, kreşler ve gündüz bakım hizmetleri ise birçok aile bakımından giderek daha yüksek maliyetli hale gelmiştir. Kamuoyuna yansıyan örneklerde dört haftalık bazı yaz okulu ve bakım programlarının 30.000 TL ile 54.000 TL arasında değişen ücretlere ulaştığı görülmektedir. Bu tutarlar, sabit gelirli aileler açısından karşılanması güç seviyededir. Dolayısıyla çocuk bakım hizmetleri, temel bir sosyal destek alanı olmaktan uzaklaşarak yalnızca belirli gelir gruplarının erişebildiği bir hizmete dönüşme riski taşımaktadır.

Diğer yandan, özel okul ücretlerinde son yıllarda yaşanan artışlar da aileleri ağır biçimde etkilemektedir. 2026-2027 eğitim-öğretim yılı için ara sınıflarda uygulanabilecek azami artış oranının yüzde 30,74, kademe başlangıç sınıflarında ise yüzde 43,92 olarak belirlendiği belirtilmektedir. Bununla birlikte geçmiş yıllarda tavan oranların çeşitli uygulamalarla aşıldığı, yemek, servis, kitap, kırtasiye ve benzeri ek ücretlerle birlikte ailelerin katlanmak zorunda kaldığı toplam eğitim maliyetinin çok daha yüksek seviyelere ulaştığı görülmektedir.

Özel okul ücretlerindeki artışlar, orta gelir grubundaki ailelerin çocuklarını özel okullardan almak zorunda kalmasına veya özel okula erişim imkânını kaybetmesine yol açmaktadır. Bu durum kamu okullarına yönelimi artırmakta; sınıf mevcutları, fiziki altyapı, öğretmen ihtiyacı ve kaynak yetersizliği gibi sorunlarla karşı karşıya bulunan kamu eğitim sistemi üzerindeki baskıyı daha da artırmaktadır.

Okulların tatil dönemlerinde ortaya çıkan çocuk bakımı sorunu ile özel okul ücretlerindeki artışlar birbirinden bağımsız değildir. Bir yandan özel eğitim maliyetlerinin yükselmesi ailelerin eğitim tercihlerini daraltmakta, diğer yandan tatil dönemlerinde yeterli ve erişilebilir bakım hizmeti sunulmaması çalışan ebeveynlerin istihdamını, gelir düzeyini ve aile içi refahını olumsuz etkilemektedir.

Kurulacak Meclis Araştırma Komisyonu tarafından; okulların yaz tatili, yarıyıl tatili ve ara tatil dönemlerinde kamu ve özel çocuk bakım hizmetlerinin kapasitesi, çalışma saatleri, ücret düzeyi ve erişilebilirliği incelenmelidir. Çalışan ebeveynlerin tatil dönemlerinde başvurduğu bakım yöntemleri, bu yöntemlerin aile ekonomisine, iş yaşamına, kadın istihdamına ve çocukların bakım kalitesine etkileri değerlendirilmelidir.

Ayrıca özel okul ücretlerinde son beş yılda yaşanan artışlar, yasal tavan uygulamalarının etkinliği, ek ücret kalemleri, denetim mekanizmaları ve bu artışların aile bütçeleri ile kamu eğitim sistemi üzerindeki sonuçları araştırılmalıdır. Kamu kreşlerinin yaygınlaştırılması, tatil dönemlerinde çocuk bakım hizmetlerinin kesintisiz sürdürülmesi, çalışan ebeveynlere bakım desteği sağlanması, işyerlerinde kreş yükümlölüklerinin etkin uygulanması ve özel okul ücretleri ile ek ücretlerin daha sıkı denetlenmesi için gerekli yasal, idari ve mali tedbirler belirlenmelidir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, okulların tatil dönemlerinde çalışan ebeveynlerin yaşadığı çocuk bakımı sorunları ile özel okul ücretlerindeki artışların tüm boyutlarıyla araştırılması, mevcut sorunların bilimsel veriler ışığında tespit edilmesi ve kalıcı çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla Meclis Araştırması açılması gereklidir.